

ΙΣΑΑΚ ΝΙΚ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΔΟΥ

Προέδρου της Νέας Φιλικής Εταιρείας,
τ. Αντιπροέδρου της Βουλής των Ελλήνων

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

Δόλαιοι, αβάσιμοι και συκοφαντικά κατηγορίαί της Τουρκίας, της μόνης υπευθύνου δια τον εκφυλισμόν και την ελάττωσιν της εννοίας και σημασίας του από του έτους 1930 συναφθέντος συμφώνου Ελληνοτουρκικής Φιλίας. Θα προσπαθήσω εν πάση δυνατή συντομία να αναφέρω τα σχετικά αίτια και αιτιατά:

Μετά την ανελέητον, μέχρι αφανισμού σύγκρουσιν Ελλήνων και Τούρκων, κατά την διάρκειαν της Μικρασιατικής εκστρατείας, επηκολούθησεν, ως γνωστόν, η απάνθρωπος Ανταλλαγή των Πληθυσμών και δυνάμει της από 30.1.1923 Συμβάσεως της Λωζάννης, υπαχθέντες εις υποχρεωτικήν ανταλλαγήν, μετηνάστευσαν 354.617 Τούρκοι εξ Ελλάδος εις Τουρκίαν, και 1.221.849 Έλληνες εκ Τουρκίας εις την Ελλάδα. Τουτέστιν εξερριζώθησαν εκ των εστιών των σχεδόν 3πλάσιοι Έλληνες εν συγκρίσει με τους Τούρκους και ως εκ τούτου, έμεινεν εν Τουρκία πολλαπλασία περιουσία Ελλήνων εν σχέσει με εκείνην ην κατέλιπον εν Ελλάδι οι μεταναστεύσαντες εξ Ελλάδος Τούρκοι. Βάσει του άρθρ. 14 της προαναφερθείσης Συμβάσεως έκαστος μετανάστης δικαιούται κατ' αρχήν να λάβη εν τη Χώρα ένθα μεταναστεύει και δια τα ποσά άτινα τω οφείλονται, περιουσίαν ίσης αξίας και της αυτής φύσεως οία η παρ' αυτού εγκαταλειφθείσα. Η σχετική εκτίμησις της αξίας των περιουσιών εγένετο υπό Μικτής Επιτροπής βάσει του άρθρου τούτου και προεβλέπετο ανά εξ μήνας κατάρτισις των υπό των Κυβερνήσεων Ελλάδος και Τουρκίας οφειλομένων ποσών επί τη βάσει των εκδιδομένων υπό της Μικτής Επιτροπής δηλώσεων και κατά την γενικήν εκκαθάρισιν, εάν υφίσταται ισοτιμία μεταξύ των αμοιβαίως οφειλομένων ποσών, οι σχετικοί λογαριασμοί συνεψηφίζοντο, εάν δε η μία των Κυβερνήσεων παρέμενε οφειλέτης έναντι της ετέρας, μετά τον γενόμενον

συμψηφισμόν, το χρεωστικόν υπόλοιπον ήθελε καταβληθῇ τοῖς μετρητοῖς. Ὡς εἶναι εὐνόητον, ἐφ' ὅσον οἱ ἀνταλλαγέντες Ἕλληνες ἦσαν σχεδόν τριπλάσιοι τῶν ἀνταλλαγέντων Τούρκων οἵτινες μετάναστευσαν ἐξ Ἑλλάδος, καὶ εἰάν ἀκόμη υποτεθῇ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ὑπόστασις τῶν ἐξ Ἑλλάδος μεταναστευσάντων Τούρκων, ἦτο κατὰ μέσον ὅρον τοῦ αὐτοῦ ὕψους οἰκονομικῆς υποστάσεως μετὰ τὴν τοιαύτην τῶν ἐκ Τουρκίας μεταναστευσάντων Ἑλλήνων, ὅπερ ἀπίθανον, διότι οἱ μὲν Ἕλληνες κατὰ τὴν μεγίστην πλειονότητά των ἦσαν εὐποροὶ, ἐνῶ οἱ Τούρκοι πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἦσαν ἀγροτεργάται δουλοπάροικοι τσιφλικιούχων, πάλιν θὰ προέκυπτε χρεωστικόν υπόλοιπον εἰς βάρος τῆς Τουρκίας ἴσον πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν διαφοράν τοῦ πλήθους τῶν ἀνταλλαγέντων 1.221.849 Ἑλλήνων ἐν σχέσει με τοὺς 354.617 Τούρκους, ἥτοι υπόλοιπον περιουσίας 867.232 Ἑλλήνων, ὅπερ χρεωστικόν εἰς βάρος τῆς Τουρκίας υπόλοιπον εἶναι περίπου 3πλάσιον τοῦ συνόλου τῆς ἀξίας τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκαταλειφθείσης ἀνταλλαξίμου Μουσουλμανικῆς περιουσίας.

Ἀλλ' αὐτὸ τὸ χρεωστικόν εἰς βάρος τῆς Τουρκίας υπόλοιπον δὲν ἐβεβαιώθη ἐπισήμως, διότι ἡ Τουρκία διὰ τῆς γνωστῆς παρελκυστικῆς τακτικῆς τῆς παρεκώλυσε τὸ ἔργον τῆς Μικτῆς Επιτροπῆς καὶ ἐνῶ τὰ ἐξάμηνα παρήρχοντο καὶ τὸ ἐν διεδέχετο τὸ ἄλλο, δὲν ἐπραγματοποιήθησαν συμψηφισμοὶ καὶ ἐξαγωγαὶ χρεωστικῶν υπολοίπων, παρὰ τὰ σχετικὰ διαβήματα τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω παρήλθον 7 ολόκληρα ἔτη, τὰ διαβήματα οὐδὲν ἀπέδωσαν καὶ αἱ μετὰ τῆς Τουρκίας σχέσεις μας διήλθον ἀπὸ διάφορα στάδια διακυμάνσεων, τελικῶς δὲ πρωτοβουλία τῶν μεγάλης οἰκονομικῆς ἐμπνευσμένων Πολιτικῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, Εὐ. Βενιζέλου καὶ Κεμάλ Ἀτατούρκ, κατελήξαμε τὸ 1930 εἰς τὴν υπογραφὴν Συμφωνίας μετὰ τῆς Τουρκίας τὴν 10ην Ἰουνίου 1930 ἐν Ἀγκύρᾳ, ἥτις Συμφωνία κατόπιν μακρὰς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων συζητήσεως κατὰ τὰς συνεδριάσεις 23, 24 καὶ 25 Ἰουνίου 1930 ἐπεκυρώθη καὶ ὁ κυρωτικὸς τῆς Νόμος 4793/1930 ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 226 ΦΕΚ τεύχος Α' τῆς 3ης Ἰουλίου 1930 καὶ τιτλοφορεῖται ὡς Συμφωνία «περὶ ὁριστικῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ζητημάτων τῶν προκύπτοντων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Σύμβασης τῆς Λωζάννης (30.1.1923) καὶ τῆς Συμφωνίας τῶν Ἀθηνῶν (1.12.1936)», υπογραφείσης ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας Περ. Α. Ἀργυροπούλου καὶ Σουκρὴ Σαράτσογλου ἀντιστοίχως.

Υπεχρεώθημεν εκ των πραγμάτων να αναγνωρίσωμεν ότι οι δύο Λαοί έχομεν ανάγκην αλλήλων και ότι αι Χώραι μας αποτελούν, εκ Γεωγραφικής, Ιστορικής και Βιολογικής εννοίας ενιαίαν προέκτασιν η μία της άλλης.

Η Συμφωνία αύτη της 'Αγκυρας, της οποίας κύριον αντιστάθμισμα υπήρξε η εκχώρησις περιουσιακού δικαιώματος 867.232 ανταλλαγέντων Ελλήνων, απετέλεσε την βάσιν της Ελληνοτουρκικής φιλίας, ήτις συνήφθη αναλώμασι της περιουσίας των υπαχθέντων εις την υποχρεωτικήν Ανταλλαγήν Προσφύγων, των οποίων εφαλκιδεύθησαν τα περί αποζημιώσεως και αποκαταστάσεως δικαιώματα τα εκ της Συνθήκης της Λωζάννης απορρέοντα και τοιουτοτρόπως η Τουρκία, αφού επέβαλε δια της Συνθήκης της Λωζάννης υποχρεωτικήν μετανάστευσιν εκ των εδαφών της 1.221.849 Ελλήνων με αντίστοιχον μετανάστευσιν εξ Ελλάδος 354.617 Τούρκων, ήτοι διαφορά 867.232 επί πλέον Ελλήνων, επέτυχε δια της Συμφωνίας της 'Αγκύρας και την ουσιαστικήν καταστρατήγησιν της Συνθήκης της Λωζάννης διότι απηλλάγη των εκ ταύτης υποχρεώσεών της, εκ της διαφοράς ήτις θα προέκυπτε μετά τον συμψηφισμόν των περιουσιών 1.221.849 Ελλήνων με τας περιουσίας 354.617 Τούρκων.

Εκ των προαναφερομένων προκύπτει σαφώς ότι η Τουρκία κατεπλεονέκτησε κατά τας σχετικές διαπραγματεύσεις και αφού δεν είχε πλέον τους ανταλλαγέντας Ρωμηούς να επιβάλη τους απαισίας μνήμης κεφαλικούς φόρους κτλ., ευρήκε τρόπο να σφετερισθή τας περιουσίας των.

Αλλά μολονότι κατεπλεονέκτησε εις βάρος μας και εσφετερίσθη την διαφοράν περιουσιών 867.232 Ελλήνων, εν τούτοις μακροχρονίως δεν ωφελήθη.

Ο χρόνος αποδεικνύει ότι η επιβληθείσα τη επιμονή της Τουρκίας απόλυτος στεγανότης των Εθνικών ορίων, δια της υπαγωγής εις υποχρεωτικήν Ανταλλαγήν των εκ Τουρκίας Ελλήνων μετά των εν Ελλάδι Τούρκων, υπήρξε αποτέλεσμα τυφλού Εθνικού φανατισμού των Νεοτούρκων, χωρίς εκ του απανθρώπου και ολεθρίου μέτρου της Ανταλλαγής να ωφεληθή μακροπροθέσμως η Τουρκία, ήτις ούτως εστερήθη των πολυτίμων δια την Εθνικήν της οικονομίαν υπηρεσιών των εκδιωχθέντων εκ Πόντου, Μικράς Ασίας και Θράκης Ελλήνων, των οποίων η δραστηριότης και δημιουργική πνοή ζωογονούν πλέον την Ελληνικήν Οικονομίαν.

Εκ της υποχρεωτικής Ανταλλαγής εξηρέθησαν ως γνωστόν δυνάμει του άρθρ. 2 της Συμβάσεως περί Ανταλλαγής: α) Οι Έλληνες κάτοικοι της Κων/πόλεως και β) Οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτ. Θράκης.

Οι εξαιρεθέντες εκ της ανταλλαγής πληθυσμοί ήσαν τότε οι μεν Έλληνες της Κων/πόλεως 130.000 περίπου, οι δε Μουσουλμάνοι της Δυτ. Θράκης 85.000. Εκ των ανωτέρω πληθυσμών, οι μεν Έλληνες της Κων/πόλεως, λόγω της μισαλλοδόξου πολιτικής της Τουρκίας εμειώθησαν από 130.000 εις 5.000 περίπου τώρα, οι δε Μουσουλμάνοι της Δυτ. Θράκης λόγω της χρηστής Ελληνικής Διοικήσεως ηυξήθησαν από 85.000 εις 125.000 περίπου. Αυτό και μόνον το γεγονός, με την αδιάψευστην γλώσσαν των αριθμών, είναι αρκετό δια να πεισθή ο κάθε, στοιχειωδώς, καλής πίστεως άνθρωπος, ποίοι είναι οι καταπατούντες ανθρώπινα δικαιώματα και ποίοι οι σεβόμενοι τους συναθρώπους των. Ομοίαν μείωσιν, μέχρις αφανισμού, υπέστησαν και οι Έλληνες Ίμβρου και Τενέδου, εκ των οποίων παραμένει εκεί μόνον το 4% του αρχικού πληθυσμού.

Πρέπει να έχουν χάση το αίσθημα της εντροπής οι ισχυριζόμενοι ότι οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης στερούνται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όταν όλοι των, μηδενός εξαιρουμένου, απολαμβάνουν των προνομίων ισονομίας και ισοπολιτείας μιας πράγματι χρηστής Διοικήσεως.

Και αναμφισβήτητον απόδειξιν του ότι πράγματι απολαμβάνουν όλων των δικαιωμάτων ευνομουμένης πολιτείας, αποτελεί το γεγονός ότι εκλέγουν - εκλέγονται - συνεταιρίζονται - ομιλούν ελευθέρως την γλώσσαν των - ασκούν ελευθέρως τα θρησκευτικά των καθήκοντα - έχουν τα Σχολεία των - διατηρούν τα ήθη και έθιμά των και χρηματοδοτούνται από τους Κρατικούς φορείς και την Αγροτική Τράπεζαν επί ίσοις όροις με τους Έλληνας χριστιανούς Ορθοδόξους.

Το γεγονός και μόνον ότι άλλοτε οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης είχαν 130 Σχολεία και 5.500 μαθητάς, ενώ τώρα έχουν 260 Σχολεία με 14.000 μαθητάς και Τεμένη έχουν τώρα 300, ενώ το 1923 είχαν 180, εκ των οποίων μάλιστα τα 15 ήσαν ερειπωμένα, δια τα οποία εδόθησαν από το 1974 σχετικά άδειαι ανακαινίσεως και ανεγέρσεως νέων Τεμενών, αποδεικνύει την κατανόησιν την οποίαν δεικνύει η Ελληνική Διοίκησης έναντι του Μουσουλμανικού στοιχείου (Τούρκων, Πομάκων και Τσιγγάνων).

Εἰς τὰ 260 Μουσουλμανικὰ Σχολεῖα διδάσκουν 777 διδάσκαλοι, ἐκ τῶν ὁποίων 35 ἐκ Τουρκίας, 450 Μουσουλμάνοι ἐκ τῆς μειονότητος τῆς Ἑλλάδος καὶ 292 Ἕλληνες, με συνολικὸ ἀριθμὸ μαθητῶν 14.000, πού σημαίνει ἓνας ἐκπαιδευτικὸς ἀνὰ 18 μαθητάς, πού εἶναι πράγματι ιδεώδης ἀναλογία διδασκόντων καὶ διδασκομένων.

Με τὰ ὡς ἄνω ἀριθμητικὰ δεδομένα, πού οἱ ἀριθμοὶ ομιλοῦν μετὰ τὴν ἀδιάψευστην γλῶσσαν τῶν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν ἐντὶ μοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι δῆθεν παραβιάζονται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τῶν Μουσουλμάνων τῆς Δυτ. Θράκης!

Πρόκειται, προφανῶς, περὶ συκοφαντίας, κακοπιστίας καὶ παραλογισμοῦ.

Κατηγοροῦν ἀκόμη τὴν Ἑλλάδα ὅτι δῆθεν ἔχει ἐπιθετικὰς διαθέσεις κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι δῆθεν κινδυνεύει ἡ Τουρκία ἀπὸ τοὺς ἐξοπλισμοὺς τῶν Ἑλληνικῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὅτι ἀπειλεῖται ἡ Τουρκία ἀπὸ τὴν ἐξοπλισμένην Νήσον Λήμνον, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς ἀπόστασιν μόνον 60 χιλιομέτρων ἀπὸ τὰς Τουρκικὰς ἀκτὰς καὶ ὅτι τάχα ἔχει ἐξοπλισθῆ κατὰ παράβασιν τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης, ἐνῶ γνωρίζουν ὅτι ἔχει τροποποιηθῆ εἰς τὸ σημεῖον τῶν ἐξοπλισμῶν τῶν Δαρδανελλίων καὶ τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τὴν Συνθήκην τοῦ Μοντραί καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ ἐξοπλισμὸς τῆς Λήμνου ἐγίνε ὅχι κατὰ παράβασιν τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης, ἀλλὰ μέσα εἰς τὰ διεθνὴ νόμιμα.

Κακοποιοῦν τὴν ἀλήθειαν καὶ ψεύδονται ἀναισχύντως ὅσοι ἐκ τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ πρακτόρων τῆς Ἀγκύρας ἰσχυρίζονται ὅτι δῆθεν καλλιεργεῖται μισαλλοδοξία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν εἰς βάρος τῶν Μουσουλμάνων Ἑλλήνων υπηκόων. Μισαλλοδοξία καλλιεργοῦν συστηματικῶς οἱ Τούρκοι εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα ἐξ ἀπαλῶν ονύχων τῶν Τουρκοπαίδων μετὰ σχολικὰ βιβλία ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς Τουρκικῆς ἐκπαιδεύσεως, παραποιοῦντες τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ὅταν αναφέρονται εἰς τὸν δῆθεν κατὰ παράβασιν τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης ἐξοπλισμὸν τῆς Λήμνου καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον εἰς βάρος τῆς Τουρκίας, μετὰ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι εὐρίσκεται μόνον 60 χιλιόμετρα ἀπὸ τὰς Τουρκικὰς ἀκτὰς. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἐγγύτης τῆς ἀποστάσεως ἀποτελεῖ κίνδυνον διὰ τὴν Τουρκίαν, τότε, ἀποτελεῖ καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα κίνδυνον ἡ Τουρκικὴ Στρατιὰ τοῦ Αἰγαίου ἡ ὁποία εἶναι παρατεταγμένη κατὰ μήκος τῶν ακτῶν καὶ εὐρίσκεται εἰς ἴσην ἀπόστασιν

από τας Ελληνικάς ακτάς, όπως ευρίσκεται και η Λήμνος από τας Τουρκικάς ακτάς.

Καιρός πλέον να σταματήσουν τα κακόβουλα ψεύδη. Να γίνωμεν όλοι υπηρέται του καλού, του αληθινού και του ωραίου.

Εμείς οι Έλληνες είμεθα φύσει ειρηνόφιλοι. Θέλομε να έχωμε αγαθάς σχέσεις με όλους τους Λαούς, ιδιαιτέρως δε με τους γείτονάς μας, με τους οποίους έχομε κοινά συμφέροντα και πιστεύομε εις την αναγκαιότητα των καλών σχέσεων και ειλικρινούς Ελληνοτουρκικής φιλίας. Αλλά την φιλίαν την θέλομεν, ειλικρινή, έντιμον και αμφοτεροβαρή. Όχι μονομερή, και με θυσίας μόνον εις βάρος της Ελλάδος.

Εάν διακατέχεται και η Τουρκία από την ιδίαν επιθυμίαν, όπως ισχυρίζονται οι ηγέται της, δεν έχομε παρά να δώσωμε τας αναγκαίας εξηγήσεις δια να εξαλειφθούν αι υφιστάμενοι εξ υποκειμενικών κρίσεων και κακών εκτιμήσεων διαφοραί απόψεων Ελλάδος και Τουρκίας.

Να θέσωμε όλα τα θέματα επί τάπητος και να διαλευκάνωμε το κάθε θέμα χωριστά και όπου τυχόν δεν επέλθη συμφωνία, να παραπεμφθή η διαφορά προς επίλυσιν εις τα αρμόδια όργανα του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Από της υποχρεωτικής ανταλλαγής των Ελληνοτουρκικών πληθυσμών ήδη πέρασαν 71 ολόκληρα χρόνια. Εκείνοι μεν διαβιούν εντός της ευφόρου και εκτεταμένης χώρας των, ημείς δε εντός των στενών εδαφικών ορίων της κατά το πλείστον μέρος αγόνου γης του χώρου της ελευθέρας ημών Ελληνικής Πατρίδος. Αι τραγικαί δυσχέρειαι των πρώτων από της δραματικής προσφυγής ετών παρήλθον και αι αναπόφευκτοι εις παρομοίας περιπτώσεις φυσικαί αντιθέσεις Γηγενών και Προσφύγων έχουν εκλείψει προ πολλού.

Επεδόθημεν μετά πάθους εις την επούλωσιν των πληγών, και αναστήλωσιν των ερειπίων, όσα επεσώρευσεν η Μικρασιατική καταστροφή. Αλλά πριν ακόμη ολοκληρωθή η αναστήλωσις, επηκολούθησεν ο πόλεμος 1940-1941, η τριπλή κατοχή (Γερμανίας - Ιταλίας - Βουλγαρίας 1941-1944) και ο Συμμοριτοπόλεμος.

Εξ αφορμής σωρείας Εθνικών περιπετειών παρεσχέθη η δυνατότης εκτιμήσεως της αντοχής ημών ως Έθνους και ως Λαού έχοντος υψηλήν συναίσθησιν της αποστολής του να προμαχή ιδανικών. Διαφοραί του παρελθόντος έχουν πλέον παραμερισθή παντελώς.

Πρόσφυγες και Γηγενείς είμεθα πλέον ψυχικώς ηνωμένοι εις ταυτότητα βλέψεων και ενότητα επιδιώξεων, ως ενιαίον αδιάσπαστον σύνολον. Απεβλέψαμεν ανέκαθεν και αποβλέπομεν πάντοτε, εις υψηλούς στόχους υπηρεσίας ηθικών αξιών και ιδανικών της ανθρωπότητας. Ουδενός επεβουλεύθημεν την υποδούλωσιν και τον σφετερισμόν της περιουσίας του. Ολίγοι Λαοί και Στρατοί εις τον κόσμον έχουν τόσην συγκράτησιν και αυτοκυριαρχίαν ώστε να είναι δέσμιοι ηθικών αξιών, ως απεδείχθη ο ιδικός μας Λαός και Στρατός.

Ακόμη και κατά τον Μικρασιατικόν πόλεμον δεν απεβλέψαμεν εις κατακτήσεις ξένων εδαφών και εξανδραποδισμόν αλλοεθνών. Απέβλεπεν η Μικρ. Εκστρατεία ουχί εις υποδούλωσιν Αλλοεθνών και κατάκτησιν των εδαφών των, αλλά εις την απελευθέρωσιν των υποδούλων αδελφών μας της Θράκης, του Πόντου και του αντίπεραν του Αιγαίου οικούντος τότε Μικρασιατικού Ελληνισμού. Και η απελευθέρωσις θα είχε πραγματοποιηθή, εάν έστω και στοιχειωδώς αι κατά τον πόλεμον Σύμμαχοι Χώραι έκαμον το εκ της Συμμαχίας απορρέον έναντι της Ελλάδος καθήκον των.

Οι γείτονές μας Τούρκοι και μετά την υπογραφήν της Ελληνοτουρκικής φιλίας εις κάθε ευκαιρίαν εκφράζουν την πικρίαν των δια την εκστρατείαν εκείνην και επιδίδονται κατ' έτος εις πολυημέρους εορταστικάς εκδηλώσεις της νίκης των.

Είναι δικαίωμά των. Αλλ' είναι και δικό μας δικαίωμα και υποχρέωσις να τονίζωμεν προς πάσαν κατεύθυνσιν ότι ανεξαρτήτως του επελθόντος ατυχούς αποτελέσματος, η ατυχία δεν μειώνει την γενναιότηταν και την δόξαν του απαραμίλλου εις ευψυχίαν και αντοχήν Στρατού μας και το αδούλωτον και αδάμαστον φρόνημα του Λαού μας, τον οποίον η αδούλωτη Ελληνική ψυχή οδηγεί, συχνά χάριν της ελευθερίας, εις τον δρόμον της θυσίας.

Εις τον υπέρ όλων εκείνον αγώνα του Ελληνισμού, καίτοι άνευ προπαρασκευής και συντονισμού των Εθνικών δυνάμεων και άνευ αναλόγου προβολής των Εθνικών ημών δικαίων, εν τούτοις ο Ελληνικός Στρατός κατέβαλε υπεράνθρωπον, θαυμασίαν θα έλεγα προσπάθειαν μακράν των βάσεων ανεφοδιασμού του, χωρίς να καταδεχθή να εκτραπή εις τα προσφιλή εις τους Τούρκους πλιατσικολογήματα και την δημιουργίαν επιτοπίων πόρων εξ αναγκαστικών εισφορών επιτάξεων κτλ. Σπανίως άλλος Στρατός επολέμησε μετά τόσης δυνάμεως, αντοχής και καρτερίας εναντίον παντοίων και ποικίλων δυσχερειών.

Συνεχείς δεκαετείς αγώνες δεν έκαμψαν την αγωνιστικήν του διάθεσιν και απέκαμε μόνον όταν απεμονώθη και εγκαταλείφθη από τους Συμμάχους του, οι οποίοι κατήντησαν οι χειρότεροι εχθροί του, παρέχοντες αναφανδόν ανεπιφύλακτον υποστήριξιν εις τους αντιπάλους των της χθες, τους Τούρκους.

ΔΕΝ ΗΤΤΗΘΗΜΕΝ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΤΩΝ ΜΑΧΩΝ

Εις την Μικράν Ασίαν δεν ηττήθημεν στρατιωτικώς, αλλ' επροδόθημεν από τους Συμμάχους μας κατά τον πλέον αναίσχυντον τρόπον και ούτως επήλθε, κατόπιν της καταστροφής και της επαισχύντου Συμβάσεως περί υποχρεωτικής Ανταλλαγής των Ελληνο-Τουρκικών πληθυσμών, το μοιραίον αποτέλεσμα του να εκπροσωπείται έκτοτε ο Ελληνισμός εις τον Πόντον, την Θράκην και την Μικράν Ασίαν, μόνον με τα ερείπια και τους τάφους εκατοντάδων χιλιάδων γονέων, αδελφών και παιδιών μας. Και δια να έχη τις απλήν τινά ιδέαν των θυσιών αναφέρομαι μόνον εις την περιοχὴν του Πόντου, ο Ελληνισμός του οποίου άφησε εκεί εις την τρισχιλιετή γη των προγόνων του, κατά την περίοδον των ετών 1914-1922, 289.764 θύματα ανάνδρου και απανθρώπου κτηνώδους θηριωδίας. Επί συνόλου Ελληνορθοδόξων του Πόντου 697.000 ψυχών, εθανατώθησαν, από της ενάρξεως μεν του πολέμου μέχρι της ανακωχής 170.576, από δε της ανακωχής μέχρι της ανταλλαγής 119.188 άνθρωποι υπάρξεις.

Αυτός ο αριθμός των θανατωθέντων μετά την Ανακωχήν είναι η πλέον χαρακτηριστική απόδειξις του πόσον σέβονται οι Τούρκοι τας Συμφωνίας και τους όρους Ανακωχής. Αλλ' ατυχώς δεν είναι μόνον τα θύματα των Ελλήνων του Πόντου. Είναι και τα θύματα του Ελληνισμού της Μ. Ασίας και της Θράκης. Εις εκατοντάδας χιλιάδας ανέρχονται τα θύματά μας και εις 1.221.849 ο Ελληνισμός της Ανατολής που εξερριζώθη αναγκαστικώς από τας προγονικάς του εστίας χιλιετιών. Συμφορά άνευ προηγουμένου. Δι' άλλον Λαόν ίσως να εσήμαινε την καθολικήν καταστροφήν, το τέλος του. Αλλά δι' ημάς δεν εχάθη το παν και δεν εξηφανίσθη ο τόπος. Μένει εκεί αιωνίως αναλλοίωτον το φυσικόν πλαίσιον εντός του οποίου εγεννήθη και ήκμασεν ο Ελληνισμός της Ανατολής. Μένουν εκεί τα απειροπληθή δημιουργήματά του: Έργα τέχνης, Ναοί, Μοναί, Ανά-

κτορα, Πόλεις, Κωμοπόλεις, Χωρία, Εκπαιδευτήρια που ακτινοβόλησαν ως τηλαυγείς Φάροι εις όλην την Ανατολήν. Δεν έπαυσαν, ούτε και θα παύσουν ποτέ να αναφέρονται ως δημιουργήματά μας με τα ονόματά των εις τας Βιβλιοθήκας, τα Μουσεία και εν γένει εις τα Μητρώα της Ιστορίας.

Αυτή είναι η ηθική ικανοποιήσις και παρηγορία μας. Και μας απομένει ακόμη η εθνική ικανοποιήσις ότι ο αγνός εκείνος Ελληνισμός ηκτινοβόλει επί αιώνας εις την Ανατολήν δια του ανωτέρου Πολιτισμού του. Αν τα ερείπια και οι τάφοι ετερμάτισαν επί της αντίπεραν όχθης του Αιγαίου εν κεφάλαιον της Ιστορίας, ουδόλως σημαίνει ότι έχει εξαλειφθή και η τρισχιλιετής Ιστορία μας. Ο Ελληνισμός του Πόντου, ίνα αναφερθώ μόνον εις αυτόν, ανήρχετο εις 1.212.800, εξ ων 515.800 διαπέρασαν κατά διάφορα χρονικά διαστήματα εις την φίλην τότε και ομόθηρσκον Ρωσσίαν, φεύγοντες τον Τουρκικόν ζυγόν, εν Πόντῳ δε κατά το έτος 1913 εις 697.000 άτομα κατανεμημένος εις 6 Μητροπόλεις (Αμασείας, Νεοκαισαρείας, Κολωνείας, Χαλδίας, Ροδοπόλεως και Τραπεζούντος), 11 Πόλεις, 41 Κωμοπόλεις και 1.013 Χωρία με 1.131 Ναούς, 22 Μονάς, 1647 Παρεκκλήσια, περίλαμπρα και υψηλής εκπαιδευτικής στάθμης Γυμνάσια, Λύκεια, Ημιγυμνάσια κτλ., 1047 Σχολαρχεία και Δημοτικά Σχολεία, με 1.236 Εκπαιδευτικούς, στοιχειώδους και μέσης Εκπαιδεύσεως, με 75.953 εκπαιδευομένους κτλ. Μένουν εκεί τα δημιουργήματα της Ευλαβείας μας, περικαλείς Ναοί και Μοναί, μαζί με τους οικισμούς και τους προγονικούς ημών τάφους, που κρατούν εις τους κόλπους των τα κόκκαλα τόσων γονέων μας, από τόσων αιώνων.

Η σκέψις μας ευλαβής, στρέφεται προς τα εκεί πάντοτε. Η ανάμνησις των, ανάμνησις εκατοντάδων χιλιάδων νεκρών, δεν θα σβήση ποτέ.

Εις τον κύκλον του Ιστορικού βίου των Εθνών τα κόκκαλα και η τέφρα των νεκρών γίνονται σπορά των ζώντων και η περιπέτεια του χθες, όσον σκληρά και αν ήτο, εν τη συνεχεία των αιώνων είναι απλούν επεισόδιον.

Είναι άστοχος η έκφρασις τινών, όταν ομιλούντες περί των πηγών εκείνων του Ελληνισμού της Ανατολής, λένε «Χαμένες Πατρίδες». Δεν είναι χαμένοι, δεν ημπορεί να είναι χαμένοι, εφ' όσον εξ αντικειμένου υφίστανται και υπάρχουν. Είναι απλώς «Αλησμόνητες Πατρίδες».

Εφύγαμε από τους αλησμονήτους προγονικούς μας τόπους, ἀλλ' οι κρίκοι της Ιστορίας δεν εκόπησαν. Ἐπεσεν ἐκεῖ πολὺς σπόρος ἀπὸ τον προαιώνιον Ελληνικὸν Πολιτισμόν. Σπόρος πνευματικός, ἀνάμικτος με το αἷμα και τον ιδρώτα των πατέρων, ἀδελφών και τέκνων μας.

Μένουν ως αδιάψευστος ἀπόδειξις της Ελληνικότητός των, αινίως ἀμετάθετοι, χωρίς ποτέ η πάροδος του χρόνου να αμαυρώση την ιστορικὴν μνήμην της προελεύσεώς των.

Ὅπως η ψυχὴ και το σῶμα εἶναι η ὅλη υπόστασις του ζώντος ἀνθρώπου, ο δε χωρισμός της ψυχῆς ἀπὸ του σώματος ἐπιφέρει τον θάνατον, οὕτω και αι ἀναμνήσεις, που εἶναι η ψυχὴ των Λαών, ὅταν ἐκλείψουν, ἐπιφέρουν τον θάνατον αὐτῶν. Υπὸ την ἀποψιν ταύτην καθίσταται πρόδηλον ὁπόσῃν και ὁποῖαν ἀνεκτιμήτου Εθνικῆς ἀξίας υπηρεσίαν προσφέρουν τα Σωματεία, Σύλλογοι, Ἀδελφότητες, Ἐνώσεις και λοιπαὶ Ὀργανώσεις των ἐκ Πόντου, Θράκης και Μ. Ἀσίας Ελλήνων εἰς την διατήρησιν της Εθνικῆς μνήμης ἐπὶ των τόπων προελεύσεώς των, που υπήρξαν κατὰ καιρούς η μεγάλη δεξαμενὴ ἐξ ἧς ἠντλησε το Ελληνικὸν Ἔθνος την συνέχειαν και την συνοχὴν του. Ἐδημιουργήθησαν πολιτιστικοὶ Σύλλογοι Ελλήνων ἐκ Πόντου και ἀπογόνων περίπου 180 ἐν Ελλάδι και ἄλλοι 60 εἰς Εὐρώπην, Καναδάν, Ἀμερικὴν, Αυστραλίαν, Ρωσσίαν, Γεωργίαν και ἀλλοῦ. Πολλοὶ Σύλλογοι ΕλληνοΠοντίων ἔδειξαν, κατὰ την διάρκειαν της ἀπαισίας μνήμης (1941-1944) τριπλῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς, συγκινητικὴν ΕθνικοΚοινωνικὴν ἀλληλεγγύην, ιδίως δε ο ἐν Καλλιθέα, ὁδὸς Δαβάκη 10, ο ὑπὸ την ἐπωνυμίαν «ΑΡΓΟΝΑΥΤΑΙ-ΚΟΜΝΗΝΟΙ». Ἐκαμε ὅμοιον ἀνθρωπιστικὸν ἔργον με το θαυμάσιον ἐκεῖνον το ὁποῖον ἐπετέλεσε ο αείμνηστος Καθηγητὴς Ἰωάννης Κων. Παπαζαχαρίου με τας τεχνικὰς οικογενείας των Παιδοπόλεων. Εφρόντισαν οι της Διοικήσεως «Αργοναυτῶν-Κομνηνῶν» και συγκέντρωσαν παιδιὰ ἀπόρων πτωχῶν οικογενειῶν και τα μετέφεραν εἰς την Μακεδονίαν, ὅπου το ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα δεν ἦτο οξύ, πλησίον συγγενῶν των και ἔτσι ἔσωσαν την ζωὴν χιλιάδων παιδιῶν. Ἐχουν ἀνιστορήση τας ἐν Πόντῳ παλαιφάτους Ἱεράς Μονάς Παναγίας Σουμελά, Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, Αγίου Ἰωάννου Βαζελῶν (ἄλλως Ζαβουλῶν), Παναγίας Γουμερά και Αγίου Θεοδώρου Γαβρά, εἰς Καστανιά Βερροίας, Ροδῶνα Ναούσης, Ἄγ. Δημήτριον Κοζάνης, Μακρυνίτσα Σιντικής Ν. Σερρών και Πέντε Βρύσες Λαγκα-

δά Θεσσαλονίκης, αντιστοίχως και πραγματοποιούν, εις αγώνα ευγενούς αμίλλης εξαιρέτου ενδιαφέροντος Εθνικο-Θρησκευτικόν Κοινωνικόν Έργον, και από του έτους 1927 συνεστήθη υπό ομάδας επιφανών πνευματικών ανθρώπων, η Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, προεξάρχοντος του από Τραπεζούντος Μητροπολίτου και Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσάνθου Φιλιππίδη, ήτις λειτουργεί συνεχώς έκτοτε, εβραβεύθη υπό της Ακαδημίας Αθηνών και αποτελεί την κορυφαίαν πνευματικήν οργάνωσιν του Ποντιακού Ελληνισμού. Έχει ιδιόκτητον τριώροφον κτίριον εις την Νέαν Σμύρνην, οδός Αγνώστων Μαρτύρων 73, με πλουσίαν και αρτίως λειτουργούσαν Βιβλιοθήκην και Στέγην Κειμηλίων του Ποντιακού Ελληνισμού, εκδίδει το περιοδικόν σύγγραμμα *Αρχεῖον Πόντου*, του οποίου εκκυκλοφόρησαν ήδη 45 ογκώδεις τόμοι και 18 άλλα παραρτήματα.

Δια πολλά επιτεύγματα θα ηδυνάμεθα να είμεθα υπερήφανοι, και ως άτομα και ως ολότης οι προσφυγικής προελεύσεως, ότι επιτελέσαμε το καθήκον μας, αλλ' εκεί όπου αισθανόμεθα πραγματικήν εγκαύχησιν είναι η έξοχος εθνικοκοινωνική δράσις των Σωματείων μας, δια της οποίας δράσεώς των συνδέουν το παρόν με το παρελθόν, υφαίνουν την Εθνικήν συνοχήν και τελούντα εν Εθνική εγρηγόρσει, θέτουν εδραία τα θεμέλια του μέλλοντος δια να είναι η αύριον καλλιτέρα της σήμερον. Και τα Σωματεία μας, τα οποία δια της υποστάσεως και πνευματικής δραστηριότητός των κρατούν άσβεστην την Εθνικήν Μνήμην των παναρχαίων τόπων προελεύσεώς μας, είναι τοσούτο μάλλον αξιέπαινα καθότι παν ό,τι εδημιούργησαν και επέτυχον, είναι επιτεύγματα ιδιωτικής πρωτοβουλίας των ιδίων αυτών μελών, άνευ σοβαράς τινάς κρατικής ενισχύσεως.

Δεν νομίζω ότι παρίσταται ανάγκη να μνημονεύσω και άλλα περιστατικά, εις παν ό,τι αφορά εις τας υπαιτιότητι των Τούρκων διασαλευθείσας φιλικάς σχέσεις και το ανακριβές των ισχυρισμών των.

Αλλά δεν δύναμαι να αφήσω αναπαντήτους εκείνους εκ των Τούρκων οι οποίοι κακοποιούν την αλήθειαν ψευδόμενοι ασυστόλως ότι δήθεν εμείς οι Έλληνες παραβιάζομεν την Συνθήκην της Λωζάννης και ότι δήθεν καταπιέζεται η εν τη Δ. Θράκη Μουσουλμανική Μειονότης υπό της Ελληνικής Κυβερνήσεως κτλ.

Το γεγονός και μόνον ότι εν Κων/πόλει απέμεινε μόνον το 1/30 των Ελλήνων που υπήρχον εκεί κατά την υπογραφήν της Συμβάσεως της Λωζάννης, ενώ οι Μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης ηυξήθησαν

έκτοτε από 85 εις 125 περίπου χιλιάδας, αποδεικνύει ακριβώς το αντίθετον, ότι δηλαδή οι μεν Μουσουλμάνοι απολαμβάνουν εν Ελλάδι πλήρους ισοπολιτείας δι' ο και πληθύνονται, ενώ οι Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως υφιστάμενοι διώξεις, πιέσεις, βανδαλισμούς, απελάσεις κτλ., αναγκάζονται να φύγουν δια να γλιτώσουν από αφορήτους εφιαλτικές πιέσεις κεφαλικών φόρων και ταπεινώσεων.

Άλλωστε ο υψηλός βαθμού Πολιτισμός μας, η ιστορική φιλοσοφική κληρονομιά και η Χριστιανική μας Θρησκεία, αποτελούν ανασχετικούς φραγμούς δια καταπιέσεις εις βάρος άλλων, ακόμη και όταν είναι παντελώς δεδικοιολογημένη η ανταπόδοσις ως συμπεριφορά ίσης μεταχειρίσεως.

Τον Σεπτέμβριον του 1955 διέπραξαν οι Τούρκοι εν Κων/πόλει αφαντάστου κακουργίας εγκλήματα εις βάρος ανυπερασπίστων Ομογενών μας. Ήδυνάμεθα ευχερώς, εάν είχομεν και ημείς Τουρκικά βάρβαρα ένστικτα και θηριώδη νοοτροπίαν, να διαπράξωμεν πολλαπλάσια εις βάρος των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης. Και όμως δεν επιτρέψαμε εις τον εαυτό μας τοιαύτην άνανδρον διάπραξιν εγκληματικών ενεργειών εις βάρος αθώων και ανυπερασπίστων πλασμάτων. Τοιούτου είδους απάνθρωποι ενέργειαι είναι ξέναι προς τον χαρακτήρα της Φυλής μας.

Ο κόσμος όλος γνωρίζει ότι οι Τούρκοι βαρύνονται με παλαιά και πρόσφατα αφαντάστου θηριωδίας εγκλήματα εν Πόντω, Θράκη, Μικρά Ασία και προσφάτως εν Κύπρω, και ότι τα ανθρωπόμορφα τέρατα της εκστρατείας Αττίλα εβίασαν ανυπερασπίστους γυναίκας, εβεβήλωσαν Εκκλησίας, ελεηλάτησαν θησαυρούς, έκλεψαν και σφετερίζονται περιουσίας εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων Κυπρίων αδελφών μας και 200.000 Ελληνοκύπριοι συνεπεία της βαρβάρου επιδρομής των κτηνανθρώπων του Αττίλα, είναι πρόσφυγες έξω από τα σπίτια τους, μέσα στο νησί τους, στον ίδιο τον τόπο τους.

Όταν τα όρη και αι κοιλάδες των από Τραπεζούντος εις Ερζερούμ και εντεύθεν εις Σεβάστεια εκτάσεων ως και όλων των παραλίων και Μεσογείων Χωρών της Μ. Ασίας και του Πόντου, δονούνται ακόμη από την πένθιμον ηχώ της φρίκης των αφαντάστων κακουργημάτων άτινα διεπράχθησαν επί του δυστυχούς Αρμενικού Έθνους και εκακουργήθη η πλήρης εξόντωσις των Αρμενίων των Βιλαετίων, Τραπεζούντος, Ερζερούμ, Βαν, Μαμουρέτ, Ουλ-Αζίζ και

Σεβαστείας της ανεξαρτήτου Διοικήσεως Αμισού, της περιφερείας Τοκάτης και των λοιπών εσωγειοτέρων τμημάτων της Μ. Ασίας, είναι ηθικώς ανεπίτρεπτον εις τους Τούρκους να ομιλούν δια πιέσεις κτλ.

Αλλά την αποστομωτικήν απάντησιν εις τους ελεεινούς ψευδολόγους περί δήθεν ανοικτίρμονος Ελληνικής Διοικήσεως εις βάρος των Μουσουλμάνων της Δ. Θράκης, δίδουν οι Μουσουλμάνοι Βουλευταί: Χαβούζ Γκαλήπ, Νιαζή Μουμτζή, Αλή Ριζά και Αλή Καρατσανλή, οίτινες κατά την εν τη Βουλή συζήτησιν περί επικυρώσεως της Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας της υπογραφείσης εν Αγκύρα την 10.6.1930 «περί τρόπου εφαρμογής της εν Λωζάννη υπογραφείσης Συμβάσεως» εδήλωσαν κατά την συνεδρίασιν της 25ης Ιουνίου 1930: «Αισθανόμεθα την υποχρέωσιν επί τη ευκαιρία της κυρώσεως της μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας Συμφωνίας να διαδηλώσωμεν την ευγνωμοσύνην του Μουσουλμανικού πληθυσμού της Δ. Θράκης δια την όντως πατρικήν μέριμναν την οποίαν το Ελληνικόν Κράτος επέδειξε μέχρι τούδε έναντι της Μουσουλμανικής εν Θράκη Μειονότητος και να εκφράσωμεν την χαράν, διότι δια της υπό κύρωσιν συμφωνίας ελπίζομεν ότι και η εν Κων/πόλει Ελληνική Μειονότης θα τύχη του λοιπού των αυτών δικαιωμάτων, οι δε μεταξύ των δύο Κρατών δεσμοί ενισχυόμενοι, θα εμπεδώσουν και εις τας δύο Μειονότητας την αγάπην και την πιστήν εκπλήρωσιν των καθηκόντων των Χωρών εις τας οποίας διαβιούν». Θα ηδύνατο τις ν' αναφέρη άπειρα παραδείγματα αντικειμενικώς εντίμων κρίσεων και εκφράσεως ευγνωμοσύνης υπό Αλλοεθνών προς Έλληνας ασκήσαντας όντως πατρικήν, αληθώς, χρηστήν Διοίκησιν, ακόμη και εις ανωμάλους καιρούς εμπολέμου καταστάσεως. Θα αρκεσθώ όμως να αναφέρω μόνον εν ακόμη το οποίον είναι και το πλέον χαρακτηριστικόν της Πολιτιστικής ημών στάθμης.

Κατά τον χρόνον της προελάσεως των Ρωσικών στρατευμάτων κατά της Τραπεζούντος, δύο ημέρας προ της εισόδου αυτών (18.4.1916), ο Τζεμάλ Αμζή Μπέης, Τούρκος Γενικός Διοικητής του Βιλαετίου (ιστορεί ο Αοίδιμος Χρύσανθος) μοι έστειλεν επιστολήν, δι' ης παρέδιδε την Αρχήν εις εμέ, και εις Συμβούλιον εκ τριών Ελλήνων κατοίκων, των κ.κ. Γεωργίου Φωστηροπούλου, Παρασκευά Γραμματικοπούλου και Γεωργ. Κογκαλίδου. Δίδων μοι την πληρεξουσιότητα ταύτην ο Βαλής είπε: «Από τους Έλληνας ελάβομεν την

Χώραν ταύτην, εις αυτούς επιστρέφομεν αυτήν σήμερον. Παραδίδομεν επίσης εις υμάς τας Εκκλησίας τας οποίας μετατρέψαμε εις Τσαμιά. Μετατρέψατε αυτάς πάλιν εις Εκκλησίας, εάν θεωρήτε τούτο εύλογο». Εν τούτοις έκρινα καλλίτερον να μη πράξω τούτο, έχον υπ' όψιν μου την κατασίγασιν των παθών. Η Ελληνική δε εκείνη Διοίκησις εξετιμήθη επί τοσούτον ώστε την 3.1.1918 ο Διοικητής της Στρατιάς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας Βεχήπ έγγραφεν εκ Σου Σεχίρ προς τον Μητροπολίτην Τραπεζούντος Χρύσανθον: «Σεβασμιώτατε, είναι ημίν τελείως αλησμόνητος η όλως πατρική και πρόφρων μέριμνα και προστασία της υμετέρας Σεβασμιότητος απέναντι του Οθωμανικού Στοιχείου κατά την αποχώρησιν των Αυτοκρατορικών Στρατευμάτων και την είσοδον των Ρωσικών εις Τραπεζούντα. Δεν διαφεύγει ημάς ποσώς, ότι προ παντός κατά το διάστημα το μεσολαβήσαν μεταξύ της αποχωρήσεως των Αυτοκρατορικών Στρατευμάτων και της εισόδου των εχθρικών, η αποσόβησις παντός εκτρόπου και η πλήρης εξασφάλις του Οθωμανικού Στοιχείου οφείλεται εις την σοφήν και λελογισμένην πολιτείαν της υμετέρας Σεβασμιότητος. Αλλά και μετά την είσοδον του εχθρού μέχρι σήμερον, η πολιτεία υμών, οδηγουμένη υπό σοφής προς το Κυβερνάν τέχνης, και δη εν χαλεπαίς περιστάσεσι, προσελκύει τον θαυμασμόν άμα και τας διαπύρους ημών ευχαριστίας».

Αυτή είναι η Διοικήσις και Πολιτεία μας. Ισοπολιτεία της Διοικήσεως έναντι των διοικουμένων οιουδήποτε Έθνους και αν είναι ούτοι. Πάν ό,τι αντιθέτως λέγεται, είναι ψεύδος και πρόφασις ήτις αποβλέπει εις παραπλάνησιν της Διεθνούς Κοινής Γνώμης και υποκρύπτει σκοτίους σκοπούς.

Οι Έλληνες, όλοι οι Έλληνες, είμεθα Ειρηνόφιλοι και θιασώται της ΕλληνοΤουρκικής φιλίας. Αλλά την φιλίαν την θέλομεν, ως και ανωτέρω ελέχθη, να έχη αντίκρισμα. Να είναι αμφοτεροβαρής, να είναι ειλικρινής και να μη επιδιώκει ο ένας να βρη ευκαιρία να βλάβη τον άλλον, όπως δυστυχώς έκαμε και εξακολουθεί να κάμη και τώρα η Τουρκία, η οποία και εις την περίπτωσιν των Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως και εις την περίπτωσιν της Κύπρου έδειξε τον χειρότερον εαυτόν της. Είναι κρίμα που δεν διδάσκονται τίποτε οι φίλοι Τούρκοι από τα σοφά γνωμικά και τας παροιμίας των. Μία εκ των παροιμιών των λέγει: «Χαραμί πινασί ολμάζ, ολσά τα γιακισμάζ». Είναι αντίστοιχος με την Ελληνικήν μας «το άδικον ουκ ευλογείται».

Αυτό το αταίριαστο, το ληστρικός αδικαποκτημένο, έγινε με την εισβολήν των εις Κύπρον, με την επιμελώς και από μακρού χρόνου προπαρασκευασθείσαν επιχείρησιν «ΑΤΤΙΛΑΣ». Εισβολή που αποτελεί στίγμα δια την ανθρωπότητα και ως στίγμα απεδοκιμάσθη υπό του Ο.Η.Ε. δι' ομοφώνων αποφάσεών του. Αλλ' ενώ ο Ο.Η.Ε. συνέστησε άμεσον αποχώρησιν των εισβολέων, η Τουρκία αντί αποχωρήσεως επιχειρεί αλλοίωσιν της Εθνολογικής συνθέσεως του Πληθυσμού της μαρτυρικής Μεγαλονήσου δι' εποίκησης των ληστρικός καταλειφθέντων εδαφών των Ελληνοκυπρίων, με επήλυδας Τούρκους μεταφερομένους από τα βάθη της ανατολικής Τουρκίας. Είναι ηθικώς ανεπίτρεπτον και ανέντιμον, αφ' ενός μεν, η Τουρκία να παραβαίνει τας ανθρωπιστικές Αρχάς και να μη συμμορφούται προς τας επιταγάς των αποφάσεων του Ο.Η.Ε., αφ' ετέρου δε να ισχυρίζεται αναισχύντως προς παραπλάνησιν της Διεθνούς Κοινής Γνώμης ότι οι Έλληνες παραβιάζουν την Συνθήκην της Λωζάννης κτλ. Αλλ' έως πότε οι Τούρκοι θα ασχημονούν εμπαίζοντες τους πάντας;

Είναι πλέον καιρός να ληφθώσιν υπό του Ο.Η.Ε. τοιαύτα μέτρα ώστε να μη δύναται η Τουρκία ατιμωρητί να αγνοή τας αποφάσεις του και να πεισθούν και οι Τούρκοι ότι από Ανθρωπιά και Πολιτισμόν έχουν ανάγκη και όχι από ξένας περιουσίας και αλλότριαν γην, διότι έχουν εις την Χώραν των αχανείς εκτάσεις, πλουσίαν γην, την οποίαν εάν αξιοποιήσουν, θα ζουν ανετώτερα, παρά να επιδίδωνται εις εκβιασμούς, αρπαγάς και λεηλασίας ξένων περιουσιών.